

Uppföljningsprocess 2014

Årsredovisning 2014

Nämnden för funktionshinder och habiliterings
rapport till landstingsstyrelsen

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
2 Nämnden för funktionshinder och habiliterings samlade bedömning.....	2
3 Uppföljning av nämndens arbete med mål och strategier.....	3
3.1 Bättre och jämlik hälsa	4
3.2 Resultat - målvärden	4
3.3 God vård	5
3.4 Resultat - målvärden	5
3.5 Hälsöfrämjande arbetsplatser och attraktiv arbetsgivare	6
3.6 Resultat - målvärden	7
3.7 God hushållning	7
3.8 Resultat – målvärden	8
3.9 Medborgarinflytande	8
3.10 Resultat – målvärden	8
4 Landstingsfullmäktiges särskilda uppdrag till nämnden för funktionshinder och habilitering.....	8
4.1 Resultat – målvärden	8
5 Ekonomi	9

1 Inledning

Nämnden för funktionshinder och habilitering redovisar sitt resultat för år 2014 i förhållande till landstingsplanens övergripande mål 2012-2015 samt nämndens verksamhetsplan för 2014. Nämnden ansvarar för kvalitetssäkring av verksamheter som tillhandahåller rehabilitering, habilitering och särskilt stöd till personer med funktionsnedsättning, tolktjänst till döva och hörselskadade samt hjälpmedelsservice till hälso- och sjukvården i landstinget och länets kommuner.

Årsrapporten utgör ett viktigt underlag för nämnden att kunna analysera och vidta åtgärder för att nå måluppfyllelse samt för styrelsen inom ramen för sitt uppdrag att ha uppsikt över verksamheten som helhet.

2 Nämnden för funktionshinder och habiliterings samlade bedömning

De övergripande målen för nämndens arbete innefattar nöjdhet hos brukare och anhöriga vad gäller delaktighet i planeringen av individuella insatser, att tillgängligheten till insatserna är god samt att myndighetsutövningen sker enligt lag, fastställda rutiner och tidsramar. Nämnden har också ett övergripande planerings- och uppföljningsansvar för landstingets utveckling inom det funktionshinderspoltiska området. Den kontinuerliga samverkan som sker mellan nämnden och företrädare för kommunerna samt övriga aktörer i länet utgör också en viktig förutsättning för att stöd och re/habiliteringsinsatser ges kontinuerligt och med god effekt.

I landstingets övergripande visionsarbete om världens bästa hälsa 2020 följer nämnden särskilt hälsoläget för personer med funktionsnedsättning. Nationella och internationella kartläggningar visar att klyftan mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga populationen är stor vad gäller levnadsförhållanden. Personer med funktionsnedsättning har sämre ekonomi, lägre utbildning, sämre hälsa och en hög arbetslöshet som försämrar förutsättningarna att klara sin försörjning och därmed sitt oberoende. EU-kommissionens rapport till EU-parlamentet 2010, Folkhälsoinstitutets rapporter om onödig ohälsa samt Socialstyrelsens rapport "Alltjämt ojämnt" 2010 visar att personer med funktionsnedsättning har, och upplever sig ha, sämre hälsa i jämförelse med övrig befolkning. Ungdomsstyrelsens kartläggning av unga personer med funktionsnedsättning "Fokus 12" (2012) visar liknande resultat bland unga.

Hjälpmedelsverksamhet

En förstärkt vårdgaranti och utvecklad rehabilitering ökar kraven på en effektiv och träffsäker hjälpmedelsförskrivning. Nya målgrupper, liksom ökning av äldre personer i behov av rehabilitering, höjer kraven på hjälpmedelsverksamhetens produkter och förskrivningsprocess. Den nyligen genomförda kommunaliseringen av hemsjukvården förutsätter en strukturerad organisation för styrning och samverkan i hjälpmedelsprocessen. Avtal har slutits med länets kommuner som gäller fram till och med 2015 men samverkan med stöd endast av avtal är svårbedömt upphandlingsrättsligt varför samverkansavtal i hjälpmedelsprocessen inte rekommenderas av Sveriges kommuner och landsting (SKL) då de inte anses förenligt med Lagen om offentlig upphandling (LOU). Samverkansavtal ska därmed ses som en tillfällig lösning till dess överenskommelse om organisering av hjälpmedel i Västerbotten är klar. Kommunernas hjälpmedelsförskrivning utgör 68 % av den totala förskrivningen i länet. Resterande 32 % förskrivs fortsatt inom landstinget, främst inom Habiliteringscentrum och Medicincentrum.

Tolkverksamhet för döva och hörselskadade

Sedan januari 2014 tillhör Tolkcentralen verksamhetsområde Medicin. Inför denna åtgärd gjordes en riskbedömning och verksamheten noterar att bytet innebär att Tolkcentralen kommit närmare viktiga basenheter inom sjukvården som därigenom fått ökad kunskap om den stödfunktion som verksamheten utgör vid samtal med döva och hörselskadade patienter. Under året har antalet tolkbeställningar ökat med ca 6 % och Tolkcentralen utgör nu den femte största tolkverksamheten i

landets landsting. Man har inte kunnat erbjuda distanstolkning i den utsträckning som behovet visar på, detta på grund av bristande IT-stöd. Det finns en efterfrågan i landet och verksamheten skulle kunna sälja mer distanstolkning samt nyttja distanstolkning mer internt om de hade bättre support och IT-stöd för detta. Tolkverksamheten har också utarbetat en handlingsplan för brukare med annat språk än svenska.

Under 2014 har tolktjänstutredningen tagit ny fart. Utredningen, som presenterar sitt förslag i maj 2015, arbetar med frågor som rör samordning av resurser men det är ännu för tidigt att dra några slutsatser för vad eventuella förslag kommer att innebära för Tolkcentralens verksamhet. Tolk C finns representerade i en referensgrupp tillsammans med sex andra landsting och regioner.

Habilitering och rehabilitering

Habiliteringscentrum har under året arbetat vidare med att utveckla insatser för vuxna personer med funktionsnedsättning. En konsultläkarfunktion (50 % tjänst) finns nu för vuxna som tillhör personkretsen enligt LSS. Ett vårdprogram för vuxna personer med Down´s syndrom är utarbetat för att i första hand ge stöd till primärvårdens arbete med målgruppen.

Allt fler personer med autismspektrumtillstånd efterfrågar habilitering. Inom barnhabilitering pågår ett arbete inom första linjen att tidigt screena och identifiera barn med misstänkt autism där det finns behov av specialistinsatser. Detta innebär att fler barn kommer tidigare till habilitering för intensivbeteendeträning. För att lösa det ökande behovet av tidiga utredningar erbjuds en förenklad utredningsgång direkt från barnhälsovården vilket begränsar resurserna för habiliterande insatser till barn som redan diagnostiserats. Habiliteringscentrum har i perioder en kösituation till intensiv beteendeträning.

Utvecklingsarbetet inom syn- och hörselhabilitering fortsätter. Inom hörselrehabilitering har ett tidsbegränsat utvecklingsprojekt initierats i samverkan med logopedmottagningen med målet att se hur logopedkompetens kan bidra eller komplettera vid psykologisk utredning av barn- och ungdomar med hörselnedsättning.

3 Uppföljnings av nämndens arbete med mål och strategier

Förutom det sjätte målområdet – miljö, hållbar tillväxt och regional kraftsamling” utgör landstingsplanens alla målområden grund för nämndens planering och uppföljning i mål och strategier. Likaså redovisas nämndens särskilda uppdrag från landstingsfullmäktige i årsredovisningen. För varje målområde presenteras de strategier som utgjort utgångspunkt för att uppnå målen. Det ekonomiska resultatet för år 2014 presenteras i avsnitt 5: Ekonomi.

I redovisningen presenteras i tabellform måluppfyllelse vid årets slut för respektive målvärde. Grönt anger att målvärdet är uppnått, rött visar på en större avvikelse från målvärdet och att förbättringar krävs. De vita fälten indikerar att exakta målvärden saknas. Av totalt 5 målområden som redovisas i årsrapporten bedöms 4 uppfyllas delvis och 1 uppfyllas helt. Samtliga målvärden redovisas i tabellform nedan.

Färgmarkeringar

Prognosen är att målet uppnås eller uppfyllas till största delen

Prognosen är att resultatet avviker väsentligt från målvärdet och att förbättringar krävs

Målvärden saknas eller är ej aktuella

3.1 Bättre och jämlik hälsa

Strategier för arbetet under planperioden

- Utveckla samverkan med kommuner och övriga samhällsaktörer kring folkhälsofrågor för personer med funktionsnedsättning.
- Stärka samverkan med länets kommuner för att utveckla samordnade insatser inom rehabilitering, rehabilitering och hjälpmedelsförskrivning.
- Fortsätta förbättringsarbetet att göra landstingets information, tjänster och verksamheter tillgängliga och funktionella för personer med funktionsnedsättningar.
- Delta i nationella och regionala nätverk inom det funktionshinderspolitiska området.
- Bidra till strategier för att öka jämställdhet i folkhälsoarbetet inom nämndens ansvarsområde.
- Utveckla metoder för att mäta hälsa inom området rehabilitering och habilitering.
- Följa upp tillgängligheten i form av väntetider inom nämndens ansvarsområde
- Verka för att barn med funktionsnedsättning beaktas i samverkansprojekt kring barns och ungas psykiska hälsa.

I stort sett uppnås målen för 2014. Tillgänglighetsbrister finns vad gäller att få beslut om insats enligt LSS inom 90 dagar samt för att få ett första besök för rehabilitering och habilitering inom 90 dagar för personer med syn- och/eller hörselnedsättning. Tillgängligheten har förbättrats något men måste öka ytterligare för att klara det mål nämnden beslutat ska gälla.

3.2 Resultat - målvärden

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män - /kv	Resultat 2014
Hälsomätningar görs för att bedöma effekt av re/habinsatser	Metod för hälsomätning är framtagen inom Habiliteringscentrum	Program för barn/unga 9 år och äldre har implementerats hösten 2014. Vuxna erbjuds livsstilskartläggningar och individuell plan.		Målvärdet uppnås
Infoplats Funktionshinder (IF) är etablerad	Plan för etablering av IF är beslutad	Pga utv inom 1177 vårdguiden är IF inte längre aktuell. En handlingsplan för tillgänglig information i vll är framtagen		Målvärdet uppnås
Tillgänglighet till landstingets verksamheter finns i etablerad resurs för ledsagning vid länets sjukhus	Förutsättningar att etablera personlig service vid NUS är utredd och presenterad	Projekt pågår för att etablera personlig service vid NUS där 3 ledsagare är anställda. Planering för fortsatt utveckling av personlig service vid Skellefteå sjukhus pågår		Målvärdet uppnås
Länets förskrivare av hjälpmedel har tillgång till gemensam och samordnad specialistresurs	Etablerad och samordnad funktion för specialistkompetens är känd och nyttjas av länets förskrivare	Specialistkompetens är etablerad och finns i vll som nyttjas av verksamheterna.		Målvärdet uppnås
Tolkbeställningar utförs inom önskad tid	95% av tolkbeställningar utförs inom önskad tid	97 % genomförs	K2 689 M2 329 T5 018	Målvärdet uppnås

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män - /kv	Resultat 2014
Tillgängligheten till insatser är god och enligt angivna kvalitetsmått i verksamheterna	90 % får beslut om insats enligt LSS inom 90 dagar från det att ansökan inkommit	86 % får beslut om insats enligt LSS.		Målvärdet uppnås ej
	70 % får en överenskommen tid för första besök inom 30 dagar efter beslut om LSS.	Barn/unga 81 % Vuxna 74		Målvärdet uppnås
	90 % har en individuell plan inom 90 dagar från beslut om LSS eller antagen remiss	Barn/unga 98 % Vuxna 88 % (när ej målet fullt ut för vuxna men bedömer att målet nås inom en snar framtid.)		Målvärdet uppnås
	100% av vuxna i syn- resp hörselhabilitering får ett nybesök inom 90 dgr	Hörsel 87 % Syn 80 % Utvecklingsarbete pågår		Målvärdet uppnås ej

3.3 God vård

Strategier för arbetet under planperioden

- Erbjuder specialistinsatser inom habilitering och rehabilitering samt hjälpmedel och tolkservice med utgångspunkt från befolkningens behov
- Arbeta med ledningssystem för att säkerställa hög kvalitet och säkerhet för brukare och deras närstående i det vardagliga arbetet
- Anpassa verksamheternas informationsmaterial mot större tillgänglighet
- Säkerställa nödvändig kompetens inom NFH:s ansvarsområde.
- Tydliggöra ansvar och organisering av medicinska insatser för personer med omfattande funktionsnedsättningar

För barn och vuxna inom habilitering nås inte målet att 85 % har en aktuell individuell plan. Alla brukare som ges insatser har en individuell planering men den har inte följts upp inom tidsram som angivits när planen gjordes. En orsak till försämrade resultat jämfört med 2013 är att verksamheten gjort en omfattande organisatorisk förändring samtidigt som man har en ökad inströmning av brukare i behov av habiliterings- och rehabiliteringsinsatser. Samma sak gäller synrehabilitering där målet vad gäller individuella plan för vuxna inte heller nås men resultatet förbättras kontinuerligt.

3.4 Resultat - målvärden

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män/ kv	Resultat 2014
Läkarkompetens för habilitering finns inom Hab C för konsultativt stöd till hälso- o sjukvården	Läkartjänst är etablerad	50% läkartjänst är etablerad inom Hab C samt för konsultation för primärvård rörande LSS-målgrupp. Vårdprogram för personer med Down's syndrom är framtaget i samverkan med primärvården.		Målvärdet uppnås

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män/ kv	Resultat 2014
Det finns ökning om behandlingslinjer för vuxna med NPF i länet.	Ökning om behandlingslinje i Umeå är fastställd	Dokumenterad ökning om samverkan mellan psykiatri i Umeå och Hab C finns		Målvärdet uppnås
Bred kompetens från flera områden finns inom syn- och hörselhabiliteringen	Åtgärder för att utveckla kvalitet och resurstillgång inom verksamheten är vidtagna	Logopedprojekt igångsatt samt viss utökad tillgång till psykolog finns. Plan för fortsatta åtgärder är framtagen.		Målvärdet uppnås
Brukare är nöjda med insatser och inflytande – har uppnått individuella mål	90 % är nöjda 80 % har uppnått individuella mål	Nöjdhet: BuH 94 %, SoH 94 %, SR 100 % samt HR 100 % Inflytande: SR 91 % och HR 98 %		Målvärdet uppnås
Länsgemensam resurs finns för att tillhandahålla rätt hjälpmedel i rätt tid	Länsgemensam spec.resurs i samarbete med länets kommuner finns.	Länsgemensam resurs är etablerad		Målvärdet uppnås
Barn med autism uppmärksammas tidigt och erbjuds tidiga habinsatser	Erbjuda 2 åriga mångsidiga habinsatser till barn som är 4-5 år	BuH har tagit en ökad del av tidiga utredningar från BUP och erbjuder förenklad utredningsgång direkt från barnhälsovården för barn med stora utvecklingsavvikelser.		Målvärdet uppnås
Det finns ett riktat stöd till föräldrar med barn i hab	Fördjupat psykosocialt stöd ska finnas när behov uppstår	HabQ (kval.register för habilitering) bedömdes vid ansökan om medel för 2015 ha uppnått certifieringsnivå 3, bl a uppföljning av föräldrastöd		Målvärdet uppnås
Brukare med aktiva insatser har egen individuell plan (IP)	85 % Barn/unga och vuxna inom hab har IP	Vuxna 82 % Barn/unga 79 %		Målvärdet uppnås ej
	50 % av vuxna inom syn- resp hörselhabilitering har IP	Syn: 41 % Hörsel 63 %		Målvärdet uppnås ej
	50 % av barn inom syn- resp hörselhabilitering har IP	Över 50 % av barn inom syn- hörselrehabilitering har individuell plan		Målvärdet uppnås

3.5 Hälsöfrämjande arbetsplatser och attraktiv arbetsgivare

Strategier för arbetet under planperioden

- Tillåta och uppmuntra verksamheterna att pröva olika, lokala arbetssätt och lösningar
- Ge medarbetare reella möjligheter till inflytande och delaktighet för att skapa nya, kreativa lösningar som förbättrar effektivitet, kvalitet och patientsäkerhet
- Erbjud heltid som en rättighet och deltid som en möjlighet för alla medarbetare

- Satsa på att trygga den framtida kompetensförsörjningen
- Kartlägg behov av personal och rätt kompetens inom NFH:s ansvarsområde
- Engagera medarbetare inom nämndens ansvarsområde i det förebyggande arbetet och utveckla hälsofrämjande arbetssätt.

Inom verksamheterna pågår kontinuerligt arbetet med att klara sin kompetensförsörjning. Inom Habiliteringscentrum har bemanningsplaner tagits fram vid varje avdelning som ett led i arbetet med kompetensförsörjning. God framförhållning krävs vid kända vakanser som förväntas uppstå under året. Inom nämndens ansvarsområde har två arbetsplatser certifierats under 2013, Tolkverksamheten planerar att recertifiera sin verksamhet under 2015. Målet att vid årets slut ha en certifierad arbetsplats vid varje basenhet har inte nåtts. Likaså är sjukfrånvaron något högre än målet 4 %.

3.6 Resultat - målvärden

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män/ kv	Resultat 2014
VLL tar tillvara o stärker medarbetarnas kunskap och engagemang	Plan för rekrytering o kompetensförsörjning inom basenheterna är framtagen och presenterad	TC: Dialog om kompetensutveckling vid medarbetarsamtal och APT HC: Bemanningsplaner finns inom varje avd HJAC: Är under framtagande		Målvärdet uppnås
Medarbetarnas engagemang kännetecknas av kompetens, inflytande och delaktighet	En certifierad hälsofrämjande arbetsplats finns vid varje enhet inom NFH:s ansvarsområde	Tolk C: Recertifiering är påbörjad Hab C: Har en certifierad arbetsplats Hjälpmedel AC: Har ej uppnåtts		Målvärdet uppnås
	Sjukfrånvaron ska inte överstiga 4 %	Tolk C: Mer än 4 % Hab C: 4,6 % Hjälpmedel AC: 7,7 %		Målvärdet uppnås ej
En strategi för FoU-arbete finns - NFH: s ansvarsområde	Möjlighet att bedriva FoU-arbete är systematiserat inom verksamheterna	FoU strateg finns inom Hab C. Fortsatt utvecklingsarbete under 2015. Hjälpmedel AC har tillgång till FoU resurs.		Målvärdet uppnås

3.7 God hushållning

Nämnden redovisar ett årsresultat med sammantaget överskott mot budget med 2,1 miljoner kronor. Fullmäktiges uppdrag till nämnden har genomförts. Uppdragen innebär att nämnden, i sin verksamhetsplanering för 2014, ska beskriva vilka effektiviseringar och omfördelningar som planeras för att anpassa kostnaderna till anvisad ram samt under 2014 bereda ett utlägg av hjälpmedelskostnaderna till förskrivande enheter inom landstinget. Båda dessa åtgärder är vidtagna under året. Hjälpmedelsförskrivningen är nu intäktsfinansierad både vad gäller kommunernas förskrivning av hjälpmedel liksom den förskrivning som görs inom verksamheterna i landstingets regi.

Strategier för arbetet under planperioden

- Minska onödiga kostnader för brister i kvalitet
- I de strukturförändringar som görs inom nämndens verksamhetsområde arbeta för att uppnå största möjliga effektivitet.
- Utveckla gruppaktiviteter samt öka egenvården

3.8 Resultat - målvärden

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män/ kv	Resultat 2014
Budget i förhållande till nytt o förändrat uppdrag	Rätt resurstillgång i förhållande till förändrat och nytt uppdrag	Visar en positiv budgetavvikelse med 2,1 mkr.		Målvärdet uppnås

3.9 Medborgarinflytande

Strategier för arbetet under planperioden

- Skapa mötesplatser för dialog med berörda intresseorganisationer i Västerbotten
- Utveckla former för dialog kring tolkningar om vad som brister i förhållande till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Följa upp arbetsordningen för NFH:s, HSN:s och LTS samråd med funktionshindersrörelsen

3.10 Resultat - målvärden

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män/ kv	Resultat 2014
En god o kontinuerlig dialog förs med organisationerna inom funktionshindersrörelsen	Reviderad arbetsordning för samråd med NFH, HSN och LTS är fastställd	Reviderad arbetsordning för samråd med NFH, HSN och LTS är fastställd: NFH: 23 oktober 2014 (§ 59) HSN: 16 december 2014 (§ 141) LTS: 17 december 2014 (§ 442)		Målvärdet uppnås

4 Landstingsfullmäktiges särskilda uppdrag till nämnden för funktionshinder och habilitering

I landstingsplanen inom målområde Jämlik hälsa ges nämnden för funktionshinder och habilitering ett särskilt uppdrag att utveckla samverkan med berörda nämnder så att landstingets policy med handlingsplan på det funktionshinderspolitiska området får genomslag. Att samråda med representanter för intresseorganisationerna i funktionshinderspolitiska frågor samt fortsätta utveckla samverkan med kommunerna i frågor som berör personer med funktionsnedsättning.

4.1 Resultat - målvärden

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män/ kv	Resultat 2014
Samråda med repr för intresseorganisationerna i funktionshindersfrågor	Presentera förslag. Rev handlingsplan enl funktionshinderspolicy i NFH:s samråd.	Information om åtgärder enligt funktionshinderspolicyen sker kontinuerligt i samråden men rev plan har ej tagits fram.		Målvärdet uppnås ej

Mål 2015	Målvärde 2014	Uppföljning 2014	Män/ kv	Resultat 2014
Fortsätta utveckla samverkan med kommunerna i frågor som rör funktionsnedsättningar	Med HÖK o SÖK som grund utveckla samverkan med länets kommuner.	Samverkan med länets kommuner utvecklas kontinuerligt i enlighet med HÖK o SÖK		Målvärdet uppnås
Utveckla politisk samverkan för att uppnå mål i funktionshinderspolitisk policy och handlingsplan	Uppnå minst ett prioriterat mål inom resp målområden i funktionshinderspolitisk policy o handlingsplan 2011- 2015	Mål: Ökad kunskap: Webbutbildning om funktionshinderspolitik finns i www.larandelandsting.se Mål: Utvecklad hab och rehab: Vårdprogram NPF, Vårdprogram i samv med primärvård är klara. Mål: Ökad delaktighet: Ledsagarservice etablerad vid NUS samt planeras i Skellefteå.		Målvärdet uppnås

5 Ekonomi

Nämnden redovisar för 2014 ett sammantaget överskott mot budget med 2,126 miljoner kronor.

Hjälpmedel Västerbotten fortsätter den positiva trenden och redovisar vid årets slut ett överskott mot budget med 2,749 mkr.

Habiliteringscentrum redovisar vid årets slut ett ekonomiskt underskott med – 629 tkr, främst föranlett av kostnader i samband med renoveringsarbeten och omflyttningar inom verksamheten. Dessa kostnader är av engångskaraktär. Utgifterna för synhjälpmedel har ökat med 15 % under året jämfört med budget 2014 och resultat 2013.

Tolkcentralen redovisar ett underskott för 2014 mot budget med – 793 tkr. Verksamheten hade en positiv avvikelse mot budget till och med maj månad. Underskottet beror främst på att beställningar av tolkuppdrag har ökat under hösten. Från och med september månad har verksamheten höjt timpriset vid försäljning av tolktjänst till andra landsting.

Resultat mot budget per verksamhetsområde för år 2014 – NFH

Basenhet	Ack utfall i	Ack budget	Ack diff +
Totaler	109 262	111 388	2 126
1897 Ej förd budget medicinsk vård	2 597	2 869	272
5020 Tolkcentral Västerbotten	7 607	6 814	-793
5042 Habiliteringscentrum Västerbotten	91 282	90 652	-629
5050 Hjälpmedel Västerbotten	1 661	4 409	2 748
5891 Funktionshinder gemensamt	4 380	4 818	438
7891 Allmän service gemensamt		0	0
8015 Nämnden för funktionshinder och habilitering	1 735	1 826	91